

Skutky 13 - Na cestu!

Úvod

Jsme uprostřed léta. Vyrážíme na cesty, abychom dorazili do cíle. Něco zažijeme a poznáme, abychom se vydali na cestu zpátky domů.

S tím pak souvisí i to, že více než kdy jindy v celém roce, čteme o cestování. Jednak třeba různé průvodce, abychom se na ty naše cesty dobře připravili, a potom také cestopisy, která nás dostanou aspoň v popisu, v obrazech a fantazii dostanou tam, kam bychom se sami nemohli nebo nestihli vypravit.

Vzpomínám si, jak jsem někdy v 15 letech hlтал cestopis, který vznikl tak, že jistý bohatý Čech za první republiky toužil poznat Ameriku, ale jednak neměl dost času se tam vydat a jednak se bál cesty po moři, a tak zaměstnal nějakého člověka, který měl podniknout cestu napříč Spojenými státy a všechny své postřehy a poznatky pak sepsat do knihy. A právě tato kniha se mi dostala do ruky a byla zdrojem poznání Ameriky v době, kdy jsem si myslel, že nemám šanci se tam nikdy dostat. ... Díky Bohu, že se časy změnily!

Skutky 13 - 28 = cestopis

Proč o tom mluvím? Inu, protože svým způsobem, i my dnes otevíráme cestopis. Druhou polovinu knihy Skutků, tu delší, od 13. do 28. kapitoly můžeme cestopisem nazvat. Lukáš v nich totiž popisuje misijní cesty apoštola Pavla.

Ale na rozdíl od průvodců a cestopisů, které otvíráme my, tady vůbec nejde o poznávání nových míst a kultur, o zkoumání tamních zvyků a objevování historie. Lukášův cíl je jediný: popsat, jak Duchem povolání, vyslaní a zmocnění apoštolové předávají dobrou zprávu o záchraně v Ježíši Kristu **všude**, kam přijdou. A jak se díky tomu rozšiřuje oblast, kam se evangelium dostalo a kde začíná církev působit.

A konec konců se konečně dostáváme k naplnění přání, které někteří z vás vyslovili - že by chtěli více vědět o cestách apod. Pavla. Tak se dejme do toho!

Skutky 13:1-15 a 42-52

Poslední 2 kapitoly byla v centru dění Antiochie, tedy místo, kde - mimo jiné - byli křesťané poprvé nazváni „křesťany“, i když - jak bylo řečeno - přesněji by mělo být „Kristovci“.

Ted' čteme, že sbor spravuje 5 proroků a učitelů. Barnabáš, který sem přišel z Jeruzaléma, aby povzbudil a potvrdil místní církve. Potom Saul, pro kterého Barnabáš poslal do Tarzu, protože tu bylo hodně práce.

Dále čteme i Simeonovi, který byl zván Černým - byl to tedy nejspíš černý Afričan, a dá se předpokládat, že to nebyl nikdo jiný, než Šimon z Kyrény. Tedy právě ten muž, který pomáhal nést Ježíšův kříž. Dalším byl Lucius z Kyrény, další Afričan a toto společenství doplňuje Manahem, o němž se dozvídáme, že byl „druhem tetrarchy Heroda“, tedy jakýmsi důvěrným přítelem, kamarádem.

Už samo složení „staršovstva“ ukazuje na etickou a kulturní různorodost Antiochie jako celku, která se v celku pochopitelně promítla i do církevního společenství.

Povolání Barnabáše a Saula

Do relativně poklidného života sboru, do jedné běžné nedělní bohoslužby vstupuje s jednoznačným pokynem Duch svatý: „Vyšlete Barnabáše a Saula k dílu, k němuž jsem je povolal!“ Malá zmínka znamená velkou změnu, a my se z ní můžeme dozvědět následující:

1) Duch svatý povolává ke službě. Zejména pro účastníky LP je to další rozšíření okruhu působnosti Ducha sv. Jeden z jeho úkolů spočívá právě v povolávání služebníků k různým úkolům a rozmanité službě v rámci celého společenství církve a potřeb, které se Bůh skrze své oddané služebníky snaží naplnit.

2) Je to obecné povolání. Nic neslyšíme o místě, kam se mají vydat, co mají dělat, komu se věnovat. Jen o „díle, k němuž jsem je povolal.“ Zní to trochu podobně, jako povolání Abrama z kaldejského Uru (o kterém jsme četli na začátku). V obou případech to vyžaduje poslušnost a důvěru, že Pán Bůh má svůj cíl připraven, i když dotyčný člověk o své budoucnosti mnoho neví.

Abram nevěděl, kam nakonec dojde; stejně tak to nevedí Pavel s Barnabášem. Jisté je to, že stále směřují k severo-západu. Možná má Pavel hluboko v srdci touhu dostat se až do Říma, o které později mluví i veřejně, a také se tam nakonec dostane.

A tak máme v Písmu poměrně obšírné svědectví o expanzi církve od Jeruzaléma po Řím, ale už mnohem méně toho víme o působení dalších apoštolů. Např. Tomáš cestoval na opačnou stranu a přes Sýrii se jako evangelista dostal údajně až do Indie.

3) Třetí pozorování z tohoto úvodu bych nazval: Nejlepší jdou do misie. Ten 5tičlenný tým vedoucích možná tehdy působil poměrně kompaktně a vyrovnaně. Nikdy nevyčníval, nikdo nezaostával.

Jenže z pohledu historie vidíme, že Barnabáš, a Saul ještě ve větší míře převyšovali ostatní 3 bratry ve službě. Pán Bůh to věděl už tenkrát, a tak jim svěřuje důležitější úkol - zodpovědnost za misii v klíčových oblastech tehdejšího světa. A tak z toho lze dedukovat, že nejlepší jsou na misii. A jde o princip, který Pán Bůh může uplatnit i dnes, a do běžného života sboru zasáhnout tak, že nejschopnější služebníky pošle z toho sboru pryč, jelikož je potřebuje někde jinde.

Poslední, čtvrtý závěr:

4) Události spojené s odchodem Barnabáše a Saula ukazují, jak povolání Ducha a vyslání církve jdou ruku v ruce. A tak je to v pořádku, a tak by to mělo být i dnes. Špatné jsou oba extrémy: když člověk argumentuje, že ho D.Sv. k něčemu volá, a církev to při tom tak nevidí. Anebo naopak: když se církev snaží někomu vnutit nějaké poslání, a D.Sv. k tomu mlčí.

Proto je nám tu představen správný a zdravý model, kdy apoštolové jsou vysláni Duchem ve společenství a prostřednictvím církve.

Když se tak stalo, tak se milí bratři vydávají

Na cestu!

V této kapitole čteme celkem o 5 místech, ale 2 z nich tu slouží jenom jako přístav. Je čas na mapu:

Z Antiochie - pro upřesnění: ze Syrské Antiochie odcházejí do přístavu Seleukie, aby zamířili na Kypr, kde přistávají v Salamině. Tady máme zmínku jen o tom, že prostě zvěstovali v synagogách. Nic víc.

Pak prošli napříč celým ostrovem, co ž dělalo asi 145 km do **Páfu**. Tady máme zaznamenán příběh o kouzelníkovi, který působil na dvoře místodržitele Sergia Paula. Tento kouzelník se snažil odvrátit místodržitele od hledání Boha, načež se na něj Saul obrací s prokletím o oslepnutí. Rázem tedy zažívá stejné okolnosti, v jakých se ocitnul sám Saul před Damaškem, když i on oslepl, tápal kolem sebe a hledal pomoc někoho jiného.

V důsledku toho však římský místodržitel uvěřil v Ježíšovu moc.

A ještě zajímavé drobnosti, ke kterým došlo v Páfu. Máme tu záznam o dvojím přejmenování. Ten kouzelník je nejprve označen jako Barjezus, ale říkali mu také Elymas. A v 9. verši čteme, že Saul, kterému říkali také Pavel. Jak se Lukáš do této chvíle důsledně držel jména Saul, tak od tohoto verše do konce kapitoly se zase bude důsledně držet jména Pavel.

V Perge

Z Páfu se potom plavili do přístavu Perge. Další drobná zajímavost - odplouvají z Barnabášova rodného ostrova do Pavlovy rodné země. Jakoby nejdříve chtěli přinést evangelium tam, kde vyrůstali. Barnabáš byl z Kypru, Pavel z Tarzu, z jižního pobřeží dnešního Turecka.

Jediná událost, která se podle Lukášova vyprávění v Perge stala, bylo to, že je opustil Jan Marek. Zdá se to jako drobná, téměř nepodstatná zmínka. Podobně jako to, že se k nim připojil, což Lukáš jen krátce uvádí až u zmínky přístavu Seleukie.

Jan Marek byl Barnabášův bratranec, a v domě jeho maminky se Jeruzalémská církev často scházela. V minulé kapitole jsme četli o tom, že se tam velké množství lidí modlilo za Petrovo propuštění.

Nemáme však žádnou informaci o tom, proč je Jan Marek opustil. Těch důvodů může být celá řada, ale všechny jsou v rovině spekulací. Jen namátkou: nesouhlasil snad s Pavlovou strategií? Nechtělo se mu šplhat do hor v pohoří Tauros, kde se to hemžilo bandity, a které bylo před nimi? Stýskalo se mu po mamince? Téměř všechno je možné. Ze Sk se to nedozvíme, ale později se dozvíme, že právě tento odchod, relativně malá věc, přinesla do vztahu Barnabáše a Pavla vážnou trhlinu. Ale to až později.

Sami dva tedy pokračují do **Pisidské Antiochie**, která ve 13. kap. zabírá nejvíce prostoru, a to zejména díky záznamu Pavlova kázání, kterým záhy toto kázání ukončím. Pak ještě následuje zmínka, že když museli odejít, tak zamířili do Ikonía. Za zmínku stojí ještě skutečnost, že tato Antiochie leží v provincii Galacii. Tím můžeme mapu vypnout.

Zdalo se, že postupují poměrně nenápadně a nenásilně. Byla sobota, přišli do synagogy a sedli si mezi ostatní účastníky. Je možné, že Pavel měl na sobě rabínské oblečení - to je totiž nejlogičtější důvod toho, proč je představení synagogy vyzvali, aby oslovili přítomné účastníky.

Jak nesměle a nenápadně ta služba začíná, o to větší má ohlas. Domluvili, že za týden budou v synagoze mluvit znovu. No domluvili, oni doslova „žadonili“, aby se mohli dozvědět více. A někteří ani nechtěli čekat do příští soboty, a tak obklopili misionáře dychtiví získat další vědomosti ještě dříve, než přijde další sobota.

Někteří uvěřili, a pomohli se šířením dobré zprávy po tomto kraji. Ale stejně tak se mobilizovala opozice, která je přiměla opustit město. Jde v podstatě o scénář, který se opakuje ve většině dalších měst. Někteří s nadšením přijmou Pavlovo učení, uvěří v Ježíše. Souběžně s tím se však sjednotí opozice, které je přinutí k odchodu.

Pavlova všestrannost

Než skončíme pohledem na Pavlovo kázání, všimněme si, jak všestranným služebníkem Pavel je. Dokáže argumentovat s římským místodržitelem, postavit se okultnímu kouzelníkovi, vykládat zákon v synagoze, stejně jako promluvit k pohanům na veřejném prostranství.

Jeho jednání se zdá být stejně nenucené k jednotlivcům i zástupu, Židům i pohanům, zbožným i bezbožným, vzdělaným i nevzdělaným, k přátelsky i nepřátelsky naladěným.

A nakonec tedy ono

Pavlovo kázání

Nebudeme jej číst, můžete si ho projít třeba u odpolední ledové kávy☺

Jelikož mluví v synagoze, oslovuje „muže izraelské“, připravuje si půdu pro další argumentaci ze Starého zákona. Je zajímavé, že v celé té první části klade důraz na Boží iniciativu milosti. Bůh je totiž podnětem všech sloves: „Bůh vyvolil praotce, Bůh učinil silný národ, Bůh je vyvedl svojí mocí ...“ atd.

Ve střední části předchází k osobě Ježíše Krista, přičemž se snaží dokázat, že Ježíšova smrt a vzkříšení jsou naplněním toho, co Bůh předpověděl v Písmu.

V závěru pak představuje možnost volby. Dva opačné póly, dva různé konce, dva odlišné cíle. Dvě varianty pro tehdejší posluchače, stejně tak 2 varianty pro dnešní čtenáře.

Na jedné straně je zaslíbení o dopuštění všech hříchů. O úplném zproštění viny, což je možné právě díky Ježíšově smrti a následném vzkříšení. Každý, kdo věří je ospravedlněn - nebo srozumitelněji: každý, kdo věří, je nejvyšší soudní autoritou prohlášen za spravedlivého.

Není bez zajímavosti, že Pavel mluví o tom, že skrze Mojžíšův zákon není možné tohoto ospravedlnění dosáhnout, což je mimo jiné jedno z klíčových témat jeho pozdějšího dopisu Galatským. Pamatujete si ještě, v jaké provincii Pisidská Antiochie leží? V Galacii. Takže svým dopisem Pavel vlastně rozvíjí toto své první kázání v této provincii.

Takže volba a) odpuštění hříchů, zproštění viny, prohlášení za spravedlivé.

A pak je tu také volba b) - Pavel vážně varuje ty, kdo tuto nabídku odmítají. Připomíná svým posluchačům varování proroků - *číst vv. 40-41*.

Tak jako se rozhodli tenkrát v Antiochii - někteří řekli nadšeně ANO, jiní bvyli PROTI a svůj odpor naplnili tak, že donutili Pavla s Barnabášem odejít.

Každý se tenkrát nějak rozhodl, každý dostává příležitost k rozhodnutí i dnes. A teď nemyslím jen dnes jako v dnešní době obecně, ale třeba právě dnes, 20.7.

Odpouštění - za které mnozí můžeme být vděční. Nebo

Vzdor - díky kterému se ale člověk ochuzuje o Boží požehnání.

Kéž se každý rozhodne správně. Amen.